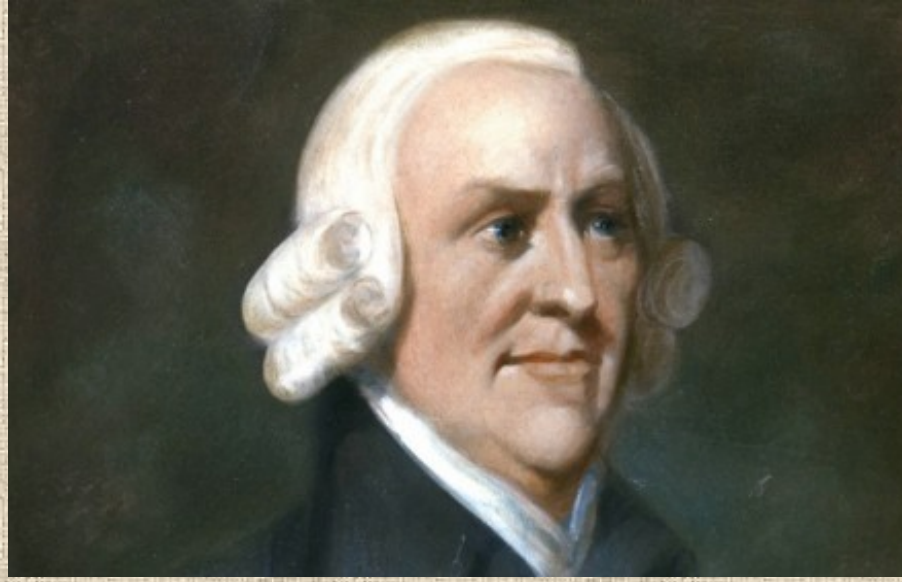

MODERN İKTİSAT BİLİMİNİN KURUCULARI

Modern iktisat biliminin önemli kurucularından olan,

ADAM SMITH

(Glasgow Üniversitesi, İskoçya-Birleşik Krallık)

"Ulusların Zenginliği"

adlı çalışmasıyla iktisat biliminin kurucusu olmuş ve unutulmazlar arasında yer almıştır.

ADAM SMITH (1723-1790)

Yaşam Öyküsü: Adam Smith, 1723 yılında İskoçya'da Kirkcaldy kasabasında doğdu. Babası, o doğmadan önce ölmüştür. Smith doğduğunda bazı kasabalılar para olarak hala çivi kullanmaktaydı. Smith, dört yaşına geldiğinde kasabadan geçen bir Çingene grubu tarafından kaçıdırıldı. Neyse ki, amcasının çabalarıyla geç kalınmadan bulunmuştur. Adam Smith, çocukluğundan itibaren zeki bir öğrenci olmuştur. On dört yaşından itibaren F. Hutcheson'un yanında ahlak felsefesi dersleri görmeye başlamıştır. On yedi yaşındayken ise, bir burs kazanarak Oxford'a gitmiştir. Doksanına kadar yaşamış olan anesiyle birlikte ölünceye kadar huzur ve sükunet içinde bir bekar hayatı süren Adam Smith, 1790 yılında ağır bir hastalık sonrası hayatını yitirdi. Ölümü pek dikkat çekmedi. Edinburgh'de Canongate Kilisesi'nin bahçesine, gösterişsiz bir mezar taşının altına gömüldü, taşın üzerinde "Ulusların Zenginliği'nin yazarı Adam Smith burada yatıyor" yazılıdır.

Eğitim-Kariyer: Adam Smith, 1750 yılı civarında ileride çok yakın iki dost olacakları David Hume ile tanışmıştır. 1751 yılında Smith'e Glasgow Üniversitesi'nde önce mantık kürsüsü, ertesi yıl da ahlak felsefesi kürsüsü verilmiştir. Kariyerinde hızla yükselen Smith, 1758 yılında dekanlığa terfi etmiştir. Smith, bu dönem içerisinde aydın topluluklara katılmakta ve sakin bir yaşam sürmekteydi. 1759'da piyasaya çıkar çıkmaz sansasyon yaratacak olan Ahlaki Duygular Kuramı adlı kitabını yayımladı. Kitap, ahlaki onaylamanın ve reddetmenin kökenlerini araştırmaktaydı. 1764'te İngiltere parlamentosunun önde gelen isimlerinden C. Townshend'in üvey oğlu genç Buccleuch düküne ders vermeyi kabul ederek Fransa'ya gitti. Burada, Turgot, Voltaire ve Quesnay gibi önemli fizyokratlarla tanışma ve tartışma fırsatı buldu. Fransa'da 1766'da sona erdi ama bu geziyle birlikte Smith, modern iktisadın başlangıç noktası olarak kabul edilen 1776'da yayımlanacak olan Ulusların Zenginliği adlı eserinin temellerini atmış oldu. 1778'de Smith, yıllık altı yüz pound gelirle kolay bir iş olan Edinburgh gümrük müdürlüğüne atandı.

Hobileri: "Kitaplarından başka aşkı olmayan" Adam Smith, özellikle tuhaf konuşması ve dalgınlığıyla ünlüydü. Hayatı her zaman, her yerde belirsizlik ve düzensizlik içindeydi. Çalışma odasında kitaplar, makaleler her tarafa yığılı durumdaydı.

İktisat Bilimine Katkıları: Adam Smith, modern iktisadın kurucusudur. Bugünkü iktisat öğretisi, 1776'da onun Ulusların Zenginliği adlı eseriyle başlamıştır. Ulusların Zenginliği, tam anlamıyla belki özgün bir kitap değildir. Locke, Steuart, Mandeville, Petty, Cantillon, Turgot, Quesnay, Hume gibi Smith'den önce aynı dünya görüşünü benimsemiş insanların görüşlerinin bir bütünü vardır, ancak kuşkusuz 1000 sayfalık bir şaheserdir. İşgücünün toplu iğne üretimindeki basit uzmanlaşmasını anlatan ünlü bölümle başlar ve çeşitli diğer konuları kapsar. Adam Smith'in modelinin üç temel unsur olduğu söylenebilir: özgürlük, kişisel çıkar ve rekabet. Kişisel çıkarın sonuçlandığı "görünmez el" metaforuyla da tanınan Smith, bugün Klasik İktisat modeli olarak bilinen modelin de kurucusudur. Bu modele göre, minimal devlet anlayışı söz konusudur. Ekonomi, doğal olarak dengeye yönelik olduğundan, devlet iktisadi konularda "bırakınız yapsınlar" tarzı bir politika benimsemelidir. Yani piyasa, kendi doğal fiyat ve ücret, kar ve üretim düzeylerini bulma konusunda serbest bırakılmalıdır. Fiyat Teorisi, Rant Teorisi, Emek Değer Teorisi, Mutlak Üstünlükler Teorisi gibi birçok teori ortaya koyan Smith'in ölümünden sonra History of Astronomy adlı yayımlanmamış bir makalesi basılmış, bununla beraber diğer eserleri de Essays on Philosophical Subjects adlı kitapta 1795 yılında okuyucuyla buluşturulmuştur.